

Projekt pn. **Wyzwania zrównoważonego użytkowania terenu na przykładzie województwa śląskiego - scenariusze 2050**
realizowany w ramach: poddziałania 1.1.1 *Projekty badawcze z wykorzystaniem metody foresight*
Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

WIZJA POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO ramy koncepcyjne

II część raportu syntetyzującego: wizja polityki przestrzennej regionu; wybory i odpowiedzi –
ramy podejmowania decyzji; warunki dostosowania aktualnego użytkowania terenów
do przyszłości implikowanej scenariuszami rozwoju

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Katedra Badań Strategicznych i Regionalnych
Andrzej Klasik, Florian Kuźnik,
Jerzy Biniński, Bogumił Szczupak,
Marcin Baron, Artur Ochojski

Katowice, marzec 2012

SPIS TREŚCI

---

1 ZAŁOŻENIA METODYCZNE FORMUŁOWANIA WIZJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	3
1.1 ISTOTA POLITYKI	3
1.2 FUNKCJE POLITYKI	6
1.3 ORIENTACJE STRATEGICZNE POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	8
1.4 ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	9
2 WYZWANIA JAKO PODSTAWA FORMUŁOWANIA WIZJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	10
2.1 WYZWANIA W SCENARIUSZACH A ORIENTACJE POLITYKI	10
2.2 ORIENTACJE POLITYKI A WYZWANIA WOBEC UŻYTKOWANIA TERENÓW	21
2.2.1 TERENY PRZYRODNICZE	21
2.2.2 TERENY AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ	37
2.2.3 TERENY OSADNICTWA MIEJSKIEGO I WIELSKIEGO	54
2.2.4 TERENY INTEGRACJI PRZESTRZENNEJ	66
3 SCENARIUSZE ZMIAN UŻYTKOWANIA TERENU JAKO PODSTAWA BUDOWY WIZJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ	75
3.1 METODYCZNE RAMY ANALIZY	75
3.2 SCENARIUSZOWE PODSTAWY TWORZENIA WIZJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	81
3.3 IMPLIKACJE SCENARIUSZY DLA TYPOLOGII POLITYK PRZESTRZENNYCH	87

1 Założenia metodyczne formułowania wizji polityki przestrzennej województwa śląskiego

1.1 Istota polityki

Wizja polityki przestrzennej obejmuje swoim zakresem rozstrzygnięcia aksjologiczne dotyczące gospodarowania przestrzenią i w przestrzeni oraz ustalenia narzędziowe dotyczące funkcjonowania systemu polityki przestrzennej w danych warunkach polityczno - decyzyjnych. W części aksjologicznej odpowiada na pytania o misję polityki przestrzennej - do czego jest powołana i jakie nadrzędne wartości reprezentuje sobą oraz o zasady prowadzenia polityki przestrzennej. Część aksjologiczną uzupełniają funkcje polityki przestrzennej.

Misję polityki przestrzennej województwa śląskiego można przedstawić w kilku płaszczyznach – orientacjach strategicznych. Za podstawowe orientacje strategiczne polityki przestrzennej województwa śląskiego wypełniające jej misję uznaje się:

- orientację urbanistyczną – na wzmocnienie mechanizmów rozwoju przestrzennego poszczególnych miast regionu;
- orientację rynkową – na wzmocnienie rynków nieruchomości w województwie dla pokazania realnej wartości i atrakcyjności poszczególnych przestrzeni i jednostek przestrzennych województwa wyróżnionych w Studium wartości i perspektywie systemowej;
- orientację technologiczną – na inicjowanie przez władze samorządowe zmian technologicznych w systemach infrastrukturalnych regionu dla podniesienia efektywności gospodarki przestrzennej;
- orientacja społeczno – przyrodnicza – na uzyskanie przez przestrzenie kulturowe i przyrodniczo – krajobrazowe wysokiej wartości ekonomicznych sprzyjających oszczędzaniu tych przestrzeni.

W części narzędziowej chodzi o ustalenia podstawowych, preferowanych instrumentów i mechanizmów, które można skutecznie wykorzystać już w trakcie ustalenia założeń i realizacji polityki przestrzennej. W dotychczasowej praktyce polityka przestrzenna

województwa śląskiego opierała się na instrumentach planistyczno – regulacyjnych oraz decyzyjnych organów administracji publicznej (decyzje administracyjne). Uzupełniający charakter miały instrumenty negocjacyjne. Wynikały one albo z działania różnych grup nacisku albo z porozumień z organami administracji gminnej. Instrument typu zawiązywanie partnerstw można uznać za przyszłościowy i bardzo mocno oczekiwany w warunkach województwa śląskiego. Część narzędziową uzupełniają różnego rodzaju inspiracje teoretyczno - koncepcyjne i metodologiczne oraz doświadczenia empiryczne. Inspiracje teoretyczno – koncepcyjne i metodologiczne wynikają z osiągnięć dyscyplin naukowych ważnych w gospodarce przestrzennej i ich odczytania w konkretnych warunkach przestrzennych przez polityków i projektantów planów przestrzennych. Inspiracje tego typu budują stopniowo doktrynę polityki przestrzennej. Doświadczenia empiryczne; własne z przeszłości i innych przestrzeni są pomocne w ustalaniu priorytetów zagospodarowania przestrzennego i skuteczności interwencji publicznej w zagospodarowanie przestrzenne i gospodarkę terenami. Wizja polityki przestrzennej pozwala na zbudowanie modelu tej polityki jako modelu wielopodmiotowej interwencji publicznej w procesy zagospodarowania przestrzennego i regulacji użytkowania terenów.

Wizja polityki przestrzennej opiera się na podstawowych założeniach dotyczących mechanizmu zmian w użytkowaniu terenów. Za podstawowy mechanizm regulujący użytkowanie terenów uznać trzeba mechanizm rynkowy, występujący głównie w postaci rynku nieruchomości. Z jednej strony polityka przestrzenna musi w swojej doktrynie przyjmować założenia o pierwotności mechanizmu rynkowego nad mechanizmem regulacyjnym, w dużej części ustalonym w polityce przestrzennej. Rynek nieruchomości powinien podlegać ochronie i wzmocnieniu przez politykę przestrzenną. Polityka przestrzenna nie jest powołana do eliminacji czy osłabiania mechanizmu rynkowego. Powinna go uzupełniać stosownie do stwierdzonych przejawów niesprawności rynku i pamiętać o niesprawności struktur rządzenia czyli o własnej ograniczoności i ułomności w kwestiach dokonywania wyborów decyzji publicznych w układach politycznych. Decyzje te będą bowiem zawsze racjonalnie ograniczone. Polityka przestrzenna zgodnie z logiką podejmowania decyzji publicznych musi uwzględniać także mechanizm społecznościowy wyborów publicznych w gospodarce przestrzennej. Mechanizm społecznościowy jest tu reprezentowany przez różne społeczne grupy nacisku, reprezentujące różnych użytkowników

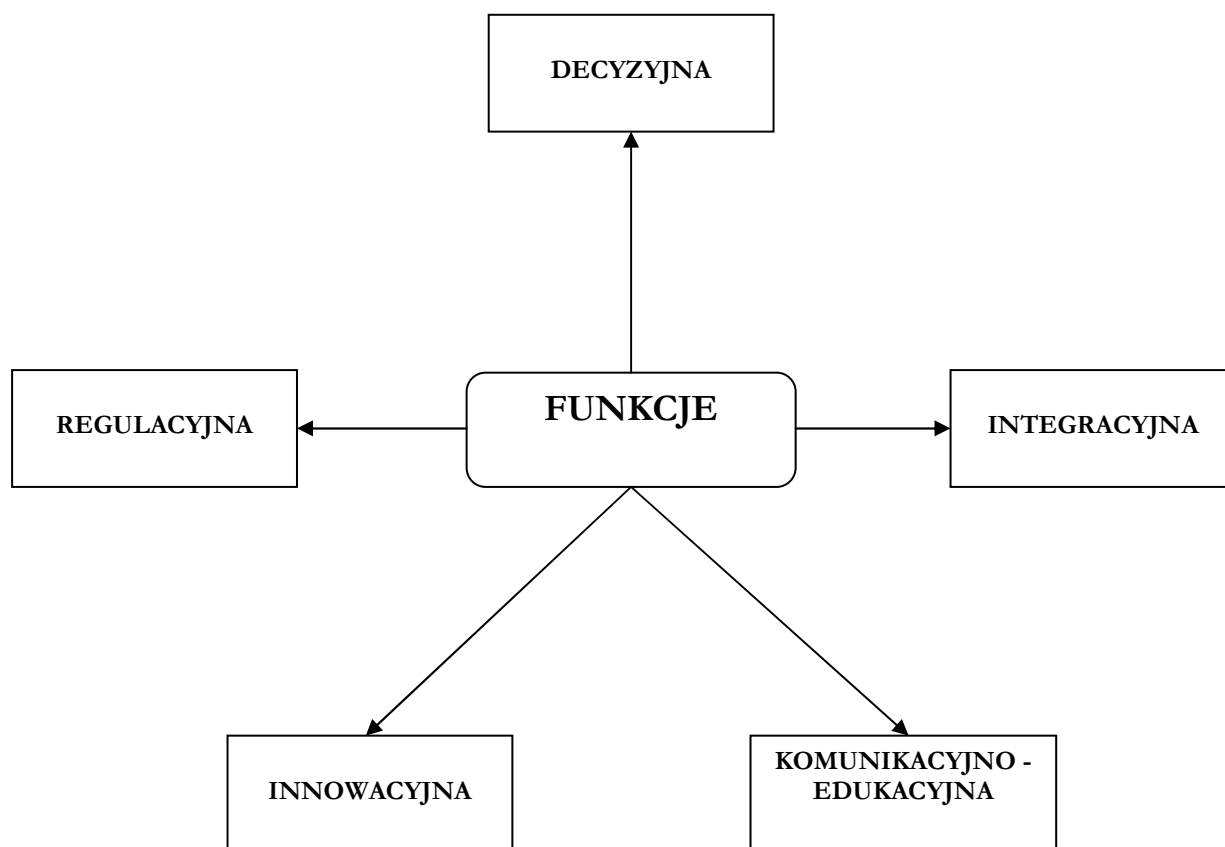
przestrzeni. Mechanizm społecznościowy pozostaje pod dużym wpływem grup interesów ujawniających się na rynku nieruchomości. Wielopodmiotowość i złożoność struktur rządzenia w gospodarce przestrzennej w połączeniu z grupami społecznego nacisku tworzącymi mechanizm społecznościowy wpływający na zmiany zagospodarowania przestrzennego i użytkowania terenów powoduje, że polityce przestrzennej ujawnia się zjawisko określane jako dryfujący governance. W efekcie tego występuje tu wiele przejawów współzrządzenia, rozmytych układów decyzyjnych i nakładania się na siebie różnych, formalnych i nieformalnych oddziaływań decyzyjnych.

1.2 Funkcje polityki

Rodzaje funkcje polityki przestrzennej i użytkowania terenów przedstawiono na rys.1.

1.

Rys. 1.1. Typy funkcji polityki przestrzennej i użytkowania terenów

Źródło: opracowanie własne

Istotę funkcji polityki definiuje się w tab. 1.1.

Tabl. 1.1. Funkcje polityki przestrzennej: interpretacja

FUNKCJA DECYZYJNA:

Wybór inwestycji punktowych i liniowych oraz form długookresowego użytkowania terenów
Nadawanie i odtwarzanie ekonomicznej wartości użytkowanych terenów

FUNKCJA REGULACYJNA:

Tworzenie i stosowanie zasad i procedur współpracy (współdziałania), rywalizacji i kompromisów

FUNKCJA INTEGRACYJNA:

Kreowanie spójności terytorialnej, społecznej i ekonomicznej poprzez wybór rodzajów i form użytkowania terenów
Stymulowanie kooperacji pozytywnej i osiągnięcia równowagi biologicznej i ekonomicznej w użytkowaniu terenów

FUNKCJA INNOWACYJNA:

Formułowanie i implementacja nowych koncepcji zagospodarowania przestrzennego

FUNKCJA KOMUNIKACYJNO – EDUKACYJNA:

Kształtowanie wiedzy, postaw i zachowań sprzyjających nowym stylom użytkowania terenów
Redukcja subiektywnego poczucia zagrożenia związanego ze zmianą użytkowania terenów
Przekazywanie informacji o kierunkach zagospodarowania przestrzennego

---

Źródło: opracowanie własne

1.3 Orientacje strategiczne polityki przestrzennej województwa śląskiego

Do podstawowych orientacji polityki przestrzennej województwa śląskiego należy zaliczyć:

- orientację urbanistyczną polityki przestrzennej regionu (orientacja na przestrzenny rozwój miast regionu)
  - kreowanie nowych przestrzeni centralnych i nowej jakości centrów
  - integracja przestrzenna miast
  - wzrost stopnia kompaktowości miast
  - metropolizacja aglomeracji
- orientację rynkową polityki przestrzennej regionu
  - rezerwy terenów pod duże przedsięwzięcia
  - duże własne projekty przestrzenne samorządowego regionu integrujące przestrzeń
  - organizacja przestrzeni publicznych o znaczeniu regionalnym wzmocniających rynki nieruchomości
- orientację technologiczną polityki przestrzennej regionu
  - efektywność energetyczna i ochrony powietrza
  - efektywność systemów transportowo-sieciowych
  - efektywność systemów eksploatacji zasobów: gospodarka wodna i ściekowa
- orientację społeczno-przyrodniczo-kulturową
  - waloryzacja ekonomiczna przestrzeni kulturowych i krajobrazowych
  - kreacja i odtwarzanie przestrzeni przyrodniczych o znaczeniu regionalnym

1.4 Zasady polityki przestrzennej województwa śląskiego

Zasadami polityki przestrzennej województwa śląskiego są zasady:

- kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej opartej na dynamice kapitału miejskiego
- oszczędzania zasobów terenowych
- koncentracji miejsc osadnictwa
- koncentracji przestrzennej przedsięwzięć publicznych
- utrzymania spójności terytorialnej wewnątrz regionu
- implantacji nowych funkcji rozwojowych na nowych osiach urbanizacyjnych
- trwałości rozwiązań (urządzeń i kompozycji przestrzennych)
- wzmocnienia przedsięwzięć generujących efekty i korzyści długoterminowe
- wzmocnienia efektów mnożnikowych na obszarach inwestycji publicznych
- wyznaczania i udostępniania dużych terenów lokalizacji inwestycji biznesowych
- strukturyzacji przestrzeni wokół miejsc o silnym potencjale rozwojowym
- wspierania przebudowy obszarów funkcjonalnych i problemowych
- ochrony obszarów i stref wrażliwych i chroniących

2 Wyzwania jako podstawa formułowania wizji polityki przestrzennej województwa śląskiego¹

2.1 Wyzwania w scenariuszach a orientacje polityki

Wyzwania zidentyfikowane w ramach prac projektowych były przedmiotem analizy w kontekście poszczególnych orientacji polityki przestrzennej województwa śląskiego. W efekcie tego zabiegu możliwe jest doprecyzowanie w ramach pięciu scenariuszy charakterystyki poszczególnych orientacji polityki, a tym samym formułowania wizji polityki przestrzennej województwa śląskiego..

Scenariusz I. Globalizacji – kontynuacji trendów - wyzwania

Wyzwania w perspektywie orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu:

- Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych
- Rewitalizacja centrów nakierowana na odtworzenie więzi społecznych i kompleksowość podstawowych usług
- Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w centrach miast
- Systemowa kontrola nad nadmiernym rozpraszaniem zabudowy również weekendowej (zgodnie z zasadami eleganckiego wzrostu) i wykorzystywanie w pierwszej kolejności luk w już istniejącej zabudowie
- Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej
- Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”
- Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej
- Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach

¹ Rozdział ten został opracowany jako rozwinięcie treści zawartych w opracowaniu „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

- Wymuszenie racjonalizacji lokalizacji centrów handlowych

Wyzwania w perspektywie orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu:

- Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego
- Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych
- Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego
- Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w centrach miast
- Zmiana sposobów użytkowania terenów zalewowych zapewniająca minimalizację strat materialnych
- Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej
- Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”
- Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej
- Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach
- Wymuszenie racjonalizacji lokalizacji centrów handlowych

Wyzwania w perspektywie orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu:

- Wdrożenie zasad zrównoważonego gospodarowania zasobami gleb i zasobami wodnymi
- Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych
- Szerokie wprowadzenie do praktyki technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk
- Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesywna przebudowa drzewostanów)

- Szerokie wykorzystanie technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk
- Ograniczenie zaburzania stosunków wodnych prowadzącego do zalewania lub osuszania terenów leśnych.
- Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów
- Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych
- Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”
- Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.

Wyzwania w perspektywie orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu:

- Upowszechnienie stosowania działań remediacyjnych
- Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego
- Bezpośredni udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym dotyczącym postępowania z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi
- Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych
- Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi
- Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych
- Wykorzystanie zbiorowisk synantropijnych do podnoszenia i podtrzymywania różnorodności biologicznej.
- Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesywna przebudowa drzewostanów)
- Ograniczenie zaburzania stosunków wodnych prowadzącego do zalewania lub osuszania terenów leśnych.

- Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego
- Ochrona i odtwarzanie korytarzy/przejęć łączących enklawy przyrody
- Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych
- Niewprowadzanie nowej zabudowy na terenach zalewowych oraz wycofywanie zabudowy już istniejącej
- Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach

Scenariusz II. Zmiany paradygmatu rozwoju - wyzwania

Wyzwania w perspektywie orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu:

- Tworzenie nowych terenów zieleni zakomponowanej o znaczeniu regionalnym
- Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.
- Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej
- Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.
- Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach

Wyzwania w perspektywie orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu:

- Tworzenie nowych terenów zieleni zakomponowanej o znaczeniu regionalnym
- Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.
- Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej

- Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej
- Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach

Wyzwania w perspektywie orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu:

- Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych
- Szerokie wprowadzenie do praktyki technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk
- Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów
- Upowszechnienie rozwiązań inżynieryjnych zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych
- Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej

Wyzwania w perspektywie orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu:

- Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi
- Tworzenie nowych terenów zieleni zakomponowanej o znaczeniu regionalnym
- Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych
- Wykorzystanie zbiorowisk synantropijnych do podnoszenia i podtrzymywania różnorodności biologicznej.
- Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych
- Niewprowadzanie nowej zabudowy na terenach zalewowych oraz wycofywanie zabudowy już istniejącej

- Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach

Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju - wyzwania

Wyzwania w perspektywie orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu:

- Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych
- Systemowa kontrola nad nadmiernym rozpraszaniem zabudowy również weekendowej (zgodnie z zasadami eleganckiego wzrostu) i wykorzystywanie w pierwszej kolejności luk w już istniejącej zabudowie
- Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej
- Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”
- Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach

Wyzwania w perspektywie orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu:

- Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego
- Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych
- Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego
- Zmiana sposobów użytkowania terenów zalewowych zapewniająca minimalizację strat materialnych
- Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej
- Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”

- Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach

Wyzwania w perspektywie orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu:

- Wdrożenie zasad zrównoważonego gospodarowania zasobami gleb i zasobami wodnymi
- Szerokie wprowadzenie do praktyki technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk
- Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesywna przebudowa drzewostanów)
- Szerokie wykorzystanie technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk
- Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów
- Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych
- Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”

Wyzwania w perspektywie orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu:

- Upowszechnienie stosowania działań remediacyjnych
- Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego
- Bezpośredni udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym dotyczącym postępowania z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi
- Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych
- Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi

- Wykorzystanie zbiorowisk synantropijnych do podnoszenia i podtrzymywania różnorodności biologicznej.
- Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesywna przebudowa drzewostanów)
- Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego
- Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych
- Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach

Scenariusz IV. Kryzysu - wyzwania

Wyzwania w perspektywie orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu:

- Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych
- Rewitalizacja centrów nakierowana na odtworzenie więzi społecznych i kompleksowość podstawowych usług
- Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w centrach miast
- Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.
- Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”
- Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej

Wyzwania w perspektywie orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu:

- Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego
- Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych

- Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego
- Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w centrach miast
- Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.
- Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”
- Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej

Wyzwania w perspektywie orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu:

- Wdrożenie zasad zrównoważonego gospodarowania zasobami gleb i zasobami wodnymi
- Szerokie wprowadzenie do praktyki technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk
- Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesywna przebudowa drzewostanów)
- Szerokie wykorzystanie technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk
- Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych
- Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”

Wyzwania w perspektywie orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu:

- Upowszechnienie stosowania działań remediacyjnych
- Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego

- Bezpośredni udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym dotyczącym postępowania z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi
- Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych
- Wykorzystanie zbiorowisk synantropijnych do podnoszenia i podtrzymywania różnorodności biologicznej.
- Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesywna przebudowa drzewostanów)
- Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego
- Ochrona i odtwarzanie korytarzy/przejsć łączących enklawy przyrody
- Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych
- Niewprowadzanie nowej zabudowy na terenach zalewowych oraz wycofywanie zabudowy już istniejącej

Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju - wyzwania

Wyzwanie w perspektywie orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu:

- Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach

Wyzwanie w perspektywie orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu:

- Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach

Wyzwania w perspektywie orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu:

- Szerokie wprowadzenie do praktyki technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk

- Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów

Wyzwania w perspektywie orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu:

- Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi
- Wykorzystanie zbiorowisk synantropijnych do podnoszenia i podtrzymywania różnorodności biologicznej.
- Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych
- Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach

2.2 Orientacje polityki a wyzwania wobec użytkowania terenów

Wyzwania zidentyfikowane w ramach prac projektowych poddano ponownie analizie identyfikując w ramach poszczególnych orientacji polityki przestrzennej województwa śląskiego specyfikę i charakter wyzwań w kontekście użytkowania terenów. Zachowano jednocześnie podział scenariuszowy. Tym samym każdemu terenowi (formie użytkowania) możliwe jest przypisanie w sposób grupowy i indywidualny wyzwań w obrębie poszczególnych orientacji polityki przestrzennej regionu. Szczegółowa interpretacja analizy winna być przedmiotem dalszych prac, w tym prac realizowanych w ramach rekomendacji dla polityki.

2.2.1 Tereny przyrodnicze

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz I. Globalizacji – kontynuacji trendów

TERENY \ WYZWANIE	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akweny	leśne
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+	+	+
Systemowa kontrola nad nadmiernym rozpraszaniem zabudowy również weekendowej (zgodnie z zasadami eleganckiego wzrostu) i wykorzystywanie w pierwszej kolejności luk w już istniejącej zabudowie	+	+	+	+
Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej	+		+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+		+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+		+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach	+	+		

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz II. Zmiany paradygmatu rozwoju

<div style="text-align: right;">TERENY</div> <div style="text-align: left;">WYZWANIE</div>	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akweny	leśne
Tworzenie nowych terenów zieleni zakomponowanej o znaczeniu regionalnym	+	+	+	+
Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.	+	+	+	+
Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej	+		+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+		+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach	+	+		

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akwenu	leśne
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+	+	+
Systemowa kontrola nad nadmiernym rozpraszaniem zabudowy również weekendowej (zgodnie z zasadami eleganckiego wzrostu) i wykorzystywanie w pierwszej kolejności luk w już istniejącej zabudowie	+	+	+	+
Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej	+		+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+		+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach	+	+		

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz IV. Kryzysu

TERENY \ WYZWANIE	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akwenu	leśne
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+	+	+
Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.	+	+	+	+
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+		+	
Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej	+		+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwanie wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju

WYZWANIE \ TERENY	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akweny	leśne
	Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach	+	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz I. Globalizacji – kontynuacji trendów

WYZWANIE \ TERENY	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akweny	leśne
	Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+	+	+
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+	+	+
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego	+	+	+	+
Zmiana sposobów użytkowania terenów zalewowych zapewniająca minimalizację strat materialnych	+		+	
Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej	+		+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+		+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+		+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach	+	+		

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz II. Zmiany paradygmatu rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akwenu	leśne
Tworzenie nowych terenów zieleni zakomponowanej o znaczeniu regionalnym	+	+	+	+
Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.	+	+	+	+
Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej	+		+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+		+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach	+	+		

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akweny	leśne
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+	+	+	+
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+	+	+
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego	+	+	+	+
Zmiana sposobów użytkowania terenów zalewowych zapewniająca minimalizację strat materialnych	+		+	
Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej	+		+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+		+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach	+	+		

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz IV. Kryzysu

TERENY \ WYZWANIE	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akwenu	leśne
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+	+	+	+
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+	+	+
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego	+	+	+	+
Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.	+	+	+	+
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+		+	
Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej	+		+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwanie wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akwenu	leśne
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach	+	+		

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz I. Globalizacji – kontynuacji trendów

TERENY \ WYZWANIE	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akwenu	leśne
Wdrożenie zasad zrównoważonego gospodarowania zasobami gleb i zasobami wodnymi	+	+	+	+
Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych	+	+	+	+
Szerokie wprowadzenie do praktyki technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk	+	+	+	+
Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesyjna przebudowa drzewostanów)	+	+	+	+
Szerokie wykorzystanie technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk	+	+	+	+
Ograniczenie zaburzania stosunków wodnych prowadzącego do zalewania lub osuszania terenów leśnych.	+	+	+	+
Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów	+	+	+	+
Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych	+		+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+		+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+		+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz II. Zmiany paradygmatu rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akwenu	leśne
Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych	+	+	+	+
Szerokie wprowadzenie do praktyki technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk	+	+	+	+
Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów	+	+	+	+
Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych	+		+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+		+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziwej i akweny	leśne
Wdrożenie zasad zrównoważonego gospodarowania zasobami gleb i zasobami wodnymi	+	+	+	+
Szerokie wprowadzenie do praktyki technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk	+	+	+	+
Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesywna przebudowa drzewostanów)	+	+	+	+
Szerokie wykorzystanie technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk	+	+	+	+
Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów	+	+	+	+
Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych	+		+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+		+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz IV. Kryzysu

TERENY \ WYZWANIE	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akwenu	leśne
Wdrożenie zasad zrównoważonego gospodarowania zasobami gleb i zasobami wodnymi	+	+	+	+
Szerokie wprowadzenie do praktyki technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk	+	+	+	+
Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesywna przebudowa drzewostanów)	+	+	+	+
Szerokie wykorzystanie technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk	+	+	+	+
Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych	+		+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+		+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akwenu	leśne
Szerokie wprowadzenie do praktyki technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk	+	+	+	+
Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów	+	+	+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz I. Globalizacji – kontynuacji trendów

TERENY \ WYZWANIE	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zielone	infrastruktury przeciwpowodziowej i akweny	leśne
Upowszechnienie stosowania działań remediacyjnych	+	+	+	+
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+	+	+	+
Bezpośredni udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym dotyczącym postępowania z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi	+	+	+	+
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+	+	+
Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi	+	+	+	+
Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych	+	+	+	+
Wykorzystanie zbiorowisk synantropijnych do podnoszenia i podtrzymywania różnorodności biologicznej.	+	+	+	+
Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesywna przebudowa drzewostanów)	+	+	+	+
Ograniczenie zaburzania stosunków wodnych prowadzącego do zalewania lub osuszenia terenów leśnych.	+	+	+	+
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego	+	+	+	+
Ochrona i odtwarzanie korytarzy/przejsć łączących enklawy przyrody	+	+	+	+
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+	+	+
Niewprowadzanie nowej zabudowy na terenach zalewowych oraz wycofywanie zabudowy już istniejącej	+		+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach	+	+		

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz II. Zmiany paradygmatu rozwoju

WYZWANIE \ TERENY	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akweny	leśne
	Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi	+	+	+
Tworzenie nowych terenów zieleni zakomponowanej o znaczeniu regionalnym	+	+	+	+
Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych	+	+	+	+
Wykorzystanie zbiorowisk synantropijnych do podnoszenia i podtrzymywania różnorodności biologicznej.	+	+	+	+
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+	+	+
Niewprowadzanie nowej zabudowy na terenach zalewowych oraz wycofywanie zabudowy już istniejącej	+		+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach	+	+		

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akweny	leśne
	Upowszechnienie stosowania działań remediacyjnych	+	+	+
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+	+	+	+
Bezpośredni udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym dotyczącym postępowania z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi	+	+	+	+
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+	+	+
Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi	+	+	+	+
Wykorzystanie zbiorowisk synantropijnych do podnoszenia i podtrzymywania różnorodności biologicznej.	+	+	+	+
Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesyjna przebudowa drzewostanów)	+	+	+	+
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego	+	+	+	+
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+	+	+
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach	+	+		

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz IV. Kryzysu

TERENY	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akweny	leśne
WYZWANIE				
Upowszechnienie stosowania działań remediacyjnych	+	+	+	+
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+	+	+	+
Bezpośredni udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym dotyczącym postępowania z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi	+	+	+	+
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+	+	+
Wykorzystanie zbiorowisk synantropijnych do podnoszenia i podtrzymywania różnorodności biologicznej.	+	+	+	+
Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesywna przebudowa drzewostanów)	+	+	+	+
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego	+	+	+	+
Ochrona i odtwarzanie korytarzy/przejęć łączących enklawy przyrody	+	+	+	+
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+	+	+
Niewprowadzanie nowej zabudowy na terenach zalewowych oraz wycofywanie zabudowy już istniejącej	+		+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów przyrodniczych w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju

WYZWANIE \ TERENY	TERENY			
	o wysokiej wartości przyrodniczej	naturalne i zakomponowane tereny zieleni	infrastruktury przeciwpowodziowej i akweny	leśne
Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi	+	+	+	+
Wykorzystanie zbiorowisk synantropijnych do podnoszenia i podtrzymywania różnorodności biologicznej.	+	+	+	+
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+	+	+
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach	+	+		

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

2.2.2 Tereny aktywności ekonomicznej

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz I. Globalizacji – kontynuacji trendów

WYZWANIE \ TERENY	rolnicze	górnictwo	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
	Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+		+
Rewitalizacja centrów nakierowana na odtworzenie więzi społecznych i kompleksowość podstawowych usług		+	+	+	+
Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w centrach miast		+	+	+	+
Systemowa kontrola nad nadmiernym rozpraszaniem zabudowy również weekendowej (zgodnie z zasadami eleganckiego wzrostu) i wykorzystywanie w pierwszej kolejności luk w już istniejącej zabudowie	+	+	+	+	+
Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej	+	+		+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+		+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	+		+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach				+	
Wymuszenie racjonalizacji lokalizacji centrów handlowych	+			+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz II. Zmiany paradygmatu rozwoju

WYZWANIE \ TERENY	TERENY				
	rolnicze	górnictwo	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
Tworzenie nowych terenów zieleni zakomponowanej o znaczeniu regionalnym	+	+			+
Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.	+	+	+	+	+
Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej	+	+		+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	+		+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach				+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	rolnicze	górnictwo	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
	Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+		+
Systemowa kontrola nad nadmiernym rozpraszaniem zabudowy również weekendowej (zgodnie z zasadami eleganckiego wzrostu) i wykorzystywanie w pierwszej kolejności luk w już istniejącej zabudowie	+	+	+	+	+
Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej	+	+		+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+		+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach				+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz IV. Kryzysu

TERENY \ WYZWANIE	TERENY				
	rolnicze	górnictwo	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+		+	
Rewitalizacja centrów nakierowana na odtworzenie więzi społecznych i kompleksowość podstawowych usług		+	+	+	+
Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w centrach miast		+	+	+	+
Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.	+	+	+	+	+
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+		+	
Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej	+	+		+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwanie wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	TERENY				
	rolnicze	górnictwo	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach				+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz I. Zmiany paradygmatu rozwoju

TERENY	rolnicze	górnictwo	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
WYZWANIE					
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+	+		+	
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+		+	
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego	+				
Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w centrach miast		+	+	+	+
Zmiana sposobów użytkowania terenów zalewowych zapewniająca minimalizację strat materialnych	+	+		+	
Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej	+	+		+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+		+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	+		+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach				+	
Wymuszenie racjonalizacji lokalizacji centrów handlowych	+			+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz II. Globalizacji – kontynuacji trendów

TERENY \ WYZWANIE	TERENY				
	rolnicze	górnictwe	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
Tworzenie nowych terenów zieleni zakomponowanej o znaczeniu regionalnym	+	+			+
Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.	+	+	+	+	+
Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej	+	+		+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	+		+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach				+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	rolnicze	górnictwo	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
	Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+	+		+
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+		+	
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego	+				
Zmiana sposobów użytkowania terenów zalewowych zapewniająca minimalizację strat materialnych	+	+		+	
Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej	+	+		+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+		+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach				+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz IV. Kryzysu

TERENY \ WYZWANIE	TERENY				
	rolnicze	górnictwo	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+	+		+	
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+		+	
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego	+				
Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w centrach miast		+	+	+	+
Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.	+	+	+	+	+
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+		+	
Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej	+	+		+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwanie wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	TERENY				
	rolnicze	górnictwo	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach				+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz I. Globalizacji – kontynuacji trendów

TERENY \ WYZWANIE	TERENY				
	rolnicze	górnictwo	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
Wdrożenie zasad zrównoważonego gospodarowania zasobami gleb i zasobami wodnymi	+	+		+	
Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych	+	+			+
Szerokie wprowadzenie do praktyki technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk	+				
Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesywna przebudowa drzewostanów)	+				
Szerokie wykorzystanie technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk	+				
Ograniczenie zaburzania stosunków wodnych prowadzącego do zalewania lub osuszania terenów leśnych.	+				
Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów	+	+	+	+	+
Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych	+	+		+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+		+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	+		+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz II. Zmiany paradygmatu rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	TERENY				
	rolnicze	górnictwo	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych	+	+			+
Szerokie wprowadzenie do praktyki technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk	+				
Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów	+	+	+	+	+
Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych	+	+		+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	+		+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	TERENY				
	rolnicze	górnictwo	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
Wdrożenie zasad zrównoważonego gospodarowania zasobami gleb i zasobami wodnymi	+	+		+	
Szerokie wprowadzenie do praktyki technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk	+				
Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesywna przebudowa drzewostanów)	+				
Szerokie wykorzystanie technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk	+				
Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów	+	+	+	+	+
Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych	+	+		+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+		+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz IV. Kryzysu

TERENY \ WYZWANIE	TERENY				
	rolnicze	górnictwo	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
Wdrożenie zasad zrównoważonego gospodarowania zasobami gleb i zasobami wodnymi	+	+		+	
Szerokie wprowadzenie do praktyki technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk	+				
Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesywna przebudowa drzewostanów)	+				
Szerokie wykorzystanie technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk	+				
Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych	+	+		+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+		+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	TERENY				
	rolnicze	górnictwo	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
Szerokie wprowadzenie do praktyki technik odbudowy siedlisk przyrodniczych oraz reintrodukcji rodzimych gatunków i zbiorowisk	+				
Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów	+	+	+	+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz I. Globalizacji – kontynuacji trendów

WYZWANIE \ TERENY	TERENY				
	rolnicze	górnictwe	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
Upowszechnienie stosowania działań remediacyjnych	+	+		+	
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+	+		+	
Bezpośredni udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym dotyczącym postępowania z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi	+	+		+	
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+		+	
Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi	+	+			+
Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych	+	+			+
Wykorzystanie zbiorowisk synantropijnych do podnoszenia i podtrzymywania różnorodności biologicznej.	+				
Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesyjna przebudowa drzewostanów)	+				
Ograniczenie zaburzania stosunków wodnych prowadzącego do zalewania lub osuszania terenów leśnych.	+				
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego	+				
Ochrona i odtwarzanie korytarzy/przejęć łączących enklawy przyrody	+				
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+	+	+	+
Niewprowadzanie nowej zabudowy na terenach zalewowych oraz wycofywanie zabudowy już istniejącej	+	+		+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach				+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz II. Zmiany paradygmatu rozwoju

WYZWANIE \ TERENY	TERENY				
	rolnicze	górnictwe	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi	+	+			+
Tworzenie nowych terenów zieleni zakomponowanej o znaczeniu regionalnym	+	+			+
Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych	+	+			+
Wykorzystanie zbiorowisk synantropijnych do podnoszenia i podtrzymywania różnorodności biologicznej.	+				
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+	+	+	+
Niewprowadzanie nowej zabudowy na terenach zalewowych oraz wycofywanie zabudowy już istniejącej	+	+		+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach				+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	rolnicze	górnictwo	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
	Upowszechnienie stosowania działań remediacyjnych	+	+		+
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+	+		+	
Bezpośredni udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym dotyczącym postępowania z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi	+	+		+	
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+		+	
Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi	+	+			+
Wykorzystanie zbiorowisk synantropijnych do podnoszenia i podtrzymywania różnorodności biologicznej.	+				
Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesywna przebudowa drzewostanów)	+				
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego	+				
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+	+	+	+
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach				+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz IV. Kryzysu

TERENY \ WYZWANIE	TERENY				
	rolnicze	górnictwe	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
Upowszechnienie stosowania działań remediacyjnych	+	+		+	
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+	+		+	
Bezpośredni udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym dotyczącym postępowania z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi	+	+		+	
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	+		+	
Wykorzystanie zbiorowisk synantropijnych do podnoszenia i podtrzymywania różnorodności biologicznej.	+				
Dostosowanie gospodarki leśnej do warunków siedliskowych (sukcesywna przebudowa drzewostanów)	+				
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym na obszarach leśnych jako kapitału ekologicznego	+				
Ochrona i odtwarzanie korytarzy/przejęć łączących enklawy przyrody	+				
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+	+	+	+
Niewprowadzanie nowej zabudowy na terenach zalewowych oraz wycofywanie zabudowy już istniejącej	+	+		+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów aktywności ekonomicznej w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	rolnicze	górnictwo	przemysłowe	handlowe i usługowe	poprzemysłowe
	Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi	+	+		
Wykorzystanie zbiorowisk synantropijnych do podnoszenia i podtrzymywania różnorodności biologicznej.	+				
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+	+	+	+
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach				+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

2.2.3 Tereny osadnictwa miejskiego i wiejskiego

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz I. Globalizacji – kontynuacji trendów

WYZWANIE \ TERENY	TERENY		
	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych		+	+
Rewitalizacja centrów nakierowana na odtworzenie więzi społecznych i kompleksowość podstawowych usług	+		+
Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w centrach miast	+		+
Systemowa kontrola nad nadmiernym rozpraszaniem zabudowy również weekendowej (zgodnie z zasadami eleganckiego wzrostu) i wykorzystywanie w pierwszej kolejności luk w już istniejącej zabudowie	+	+	+
Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej	+	+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach		+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz II. Zmiany paradygmatu rozwoju

TERENY	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
WYZWANIE			
Tworzenie nowych terenów zieleni zakomponowanej o znaczeniu regionalnym		+	
Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.	+	+	+
Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej	+	+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach		+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju

TERENY	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
WYZWANIE			
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych		+	+
Systemowa kontrola nad nadmiernym rozpraszaniem zabudowy również weekendowej (zgodnie z zasadami eleganckiego wzrostu) i wykorzystywanie w pierwszej kolejności luk w już istniejącej zabudowie	+	+	+
Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej	+	+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach		+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz IV. Kryzysu

TERENY	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
WYZWANIE			
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych		+	+
Rewitalizacja centrów nakierowana na odtworzenie więzi społecznych i kompleksowość podstawowych usług	+		+
Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w centrach miast	+		+
Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.	+	+	+
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+	
Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej	+	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwanie wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju

TERENY	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
WYZWANIE			
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach		+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz I. Globalizacji – kontynuacji trendów

WYZWANIE \ TERENY	TERENY		
	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego		+	+
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych		+	+
Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w centrach miast	+		+
Zmiana sposobów użytkowania terenów zalewowych zapewniająca minimalizację strat materialnych	+	+	
Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej	+	+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach		+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz II. Zmiany paradygmatu rozwoju

TERENY	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
WYZWANIE			
Tworzenie nowych terenów zieleni zakomponowanej o znaczeniu regionalnym		+	
Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.	+	+	+
Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej	+	+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach		+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju

TERENY	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
WYZWANIE			
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego		+	+
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych		+	+
Zmiana sposobów użytkowania terenów zalewowych zapewniająca minimalizację strat materialnych	+	+	
Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej	+	+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach		+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz IV. Kryzysu

TERENY	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
WYZWANIE			
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego		+	+
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych		+	+
Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w centrach miast	+		+
Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.	+	+	+
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+	
Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej	+	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwanie wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju

TERENY	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
WYZWANIE			
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach		+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz I. Globalizacji – kontynuacji trendów

TERENY \ WYZWANIE	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
	Wdrożenie zasad zrównoważonego gospodarowania zasobami gleb i zasobami wodnymi		+
Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych		+	
Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów	+	+	+
Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych	+	+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz II. Zmiany paradygmatu rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
	Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych		+
Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów	+	+	+
Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych	+	+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
Wdrożenie zasad zrównoważonego gospodarowania zasobami gleb i zasobami wodnymi		+	+
Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów	+	+	+
Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych	+	+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz IV. Kryzysu

TERENY \ WYZWANIE	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
Wdrożenie zasad zrównoważonego gospodarowania zasobami gleb i zasobami wodnymi		+	+
Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych	+	+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwanie wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju

TERENY	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
WYZWANIE			
Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów	+	+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz I. Globalizacji – kontynuacji trendów

TERENY	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
WYZWANIE			
Upowszechnienie stosowania działań remediacyjnych		+	+
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego		+	+
Bezpośredni udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym dotyczącym postępowania z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi		+	+
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych		+	+
Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi		+	
Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych		+	
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+	+
Niewprowadzanie nowej zabudowy na terenach zalewowych oraz wycofywanie zabudowy już istniejącej	+	+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach		+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz II. Zmiany paradygmatu rozwoju

WYZWANIE \ TERENY	TERENY		
	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi		+	
Tworzenie nowych terenów zieleni zakomponowanej o znaczeniu regionalnym		+	
Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych		+	
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+	+
Niewprowadzanie nowej zabudowy na terenach zalewowych oraz wycofywanie zabudowy już istniejącej	+	+	
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach		+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju

WYZWANIE \ TERENY	TERENY		
	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
Upowszechnienie stosowania działań remediacyjnych		+	+
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego		+	+
Bezpośredni udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym dotyczącym postępowania z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi		+	+
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych		+	+
Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi		+	
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+	+
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach		+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz IV. Kryzysu

TERENY \ WYZWANIE	TERENY		
	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
Upowszechnienie stosowania działań remediacyjnych		+	+
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego		+	+
Bezpośredni udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym dotyczącym postępowania z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi		+	+
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych		+	+
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+	+
Niewprowadzanie nowej zabudowy na terenach zalewowych oraz wycofywanie zabudowy już istniejącej	+	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów osadnictwa miejskiego i wiejskiego w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	TERENY		
	mieszkaniowe	turystyczne i sportowo-rekreacyjne	o wysokich wartościach kultury i przestrzenie usług społecznych
Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi		+	
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+	+
Upowszechnienie stref gospodarki kreatywnej jako stałego elementu przestrzeni publicznej, zarówno w ośrodkach metropolitalnych jak w mniejszych miastach i na wsiach		+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

2.2.4 Tereny integracji przestrzennej

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz I. Globalizacji – kontynuacji trendów

WYZWANIE	TERENY	
	transportowe	przesyłowe
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	
Rewitalizacja centrów nakierowana na odtworzenie więzi społecznych i kompleksowość podstawowych usług	+	
Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w centrach miast	+	
Systemowa kontrola nad nadmiernym rozpraszaniem zabudowy również weekendowej (zgodnie z zasadami eleganckiego wzrostu) i wykorzystywanie w pierwszej kolejności luk w już istniejącej zabudowie	+	+
Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej	+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	
Wymuszenie racjonalizacji lokalizacji centrów handlowych	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz II. Zmiany paradygmatu rozwoju

WYZWANIE	TERENY	
	transportowe	przesyłowe
Tworzenie nowych terenów zieleni zakomponowanej o znaczeniu regionalnym	+	
Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.	+	+
Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej	+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	transportowe	przesyłowe
	Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+
Systemowa kontrola nad nadmiernym rozpraszaniem zabudowy również weekendowej (zgodnie z zasadami eleganckiego wzrostu) i wykorzystywanie w pierwszej kolejności luk w już istniejącej zabudowie	+	+
Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej	+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz IV. Kryzysu

TERENY \ WYZWANIE	transportowe	przesyłowe
	Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+
Rewitalizacja centrów nakierowana na odtworzenie więzi społecznych i kompleksowość podstawowych usług	+	
Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w centrach miast	+	
Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.	+	+
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	
Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji urbanistycznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju

Nie zidentyfikowano

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz I. Globalizacji – kontynuacji trendów

TERENY	transportowe	przesyłowe
	WYZWANIE	
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+	
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	
Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w centrach miast	+	
Zmiana sposobów użytkowania terenów zalewowych zapewniająca minimalizację strat materialnych	+	
Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej	+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	
Wymuszenie racjonalizacji lokalizacji centrów handlowych	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz II. Zmiany paradygmatu rozwoju

TERENY	transportowe	przesyłowe
	WYZWANIE	
Tworzenie nowych terenów zieleni zakomponowanej o znaczeniu regionalnym	+	
Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.	+	+
Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej	+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju

TERENY \ WYZWANIE	transportowe	przesyłowe
	Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	
Zmiana sposobów użytkowania terenów zalewowych zapewniająca minimalizację strat materialnych	+	
Pełne wykorzystanie przestrzeni w strefach aktywności gospodarczej	+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz IV. Kryzysu

TERENY \ WYZWANIE	transportowe	przesyłowe
	Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	
Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w centrach miast	+	
Kształtowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w powiązaniu z terenami mieszkaniowymi.	+	+
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	
Koncentracja przestrzenna, w skali subregionów i regionów nowych, nielicznych stref aktywności gospodarczej	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji rynkowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju

Nie zidentyfikowano

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz I. Globalizacji – kontynuacji trendów

WYZWANIE \ TERENY	transportowe	przesyłowe
	Wdrożenie zasad zrównoważonego gospodarowania zasobami gleb i zasobami wodnymi	+
Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych	+	
Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów	+	+
Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych	+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz II. Zmiany paradygmatu rozwoju

WYZWANIE \ TERENY	transportowe	przesyłowe
	Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych	+
Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów	+	+
Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych	+	
Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury transportowej i przesyłowej.	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju

WYZWANIE \ TERENY	transportowe	przesyłowe
	Wdrożenie zasad zrównoważonego gospodarowania zasobami gleb i zasobami wodnymi	+
Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów	+	+
Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych	+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz IV. Kryzysu

WYZWANIE \ TERENY	transportowe	przesyłowe
	Wdrożenie zasad zrównoważonego gospodarowania zasobami gleb i zasobami wodnymi	+
Upowszechnienie rozwiązań inżynierskich zwiększających pojemność retencyjną dolin rzecznych	+	
Wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych, w tym „brownfieldów”	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwanie wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji technologicznej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju

WYZWANIE \ TERENY	transportowe	przesyłowe
	Powszechne wprowadzanie rozwiązań łączących wysoką sprawność techniczną z oszczędnością przestrzeni i kreowaniem jej walorów	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz I. Globalizacji – kontynuacji trendów

WYZWANIE \ TERENY	transportowe	przesyłowe
	Upowszechnienie stosowania działań remediacyjnych	+
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+	
Bezpośredni udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym dotyczącym postępowania z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi	+	
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	
Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi	+	
Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych	+	
Ochrona i odtwarzanie korytarzy/przejęć łączących enklawy przyrody	+	
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+
Niewprowadzanie nowej zabudowy na terenach zalewowych oraz wycofywanie zabudowy już istniejącej	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz II. Zmiany paradygmatu rozwoju

WYZWANIE \ TERENY	transportowe	przesyłowe
	Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi	+
Tworzenie nowych terenów zieleni zakomponowanej o znaczeniu regionalnym	+	
Racjonalizacja środków wydawanych na renowację terenów zielonych i zakomponowanych	+	
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+
Niewprowadzanie nowej zabudowy na terenach zalewowych oraz wycofywanie zabudowy już istniejącej	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz III. Dominacji sieci rozwoju

WYZWANIE \ TERENY	transportowe	przesyłowe
	Upowszechnienie stosowania działań remediacyjnych	+
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+	
Bezpośredni udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym dotyczącym postępowania z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi	+	
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	
Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi	+	
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz IV. Kryzysu

WYZWANIE \ TERENY	transportowe	przesyłowe
	Upowszechnienie stosowania działań remediacyjnych	+
Wprowadzenie powszechnej praktyki wyceny zasobów przyrody, w tym zieleni, jako kapitału ekologicznego	+	
Bezpośredni udział społeczeństwa w procesie decyzyjnym dotyczącym postępowania z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi	+	
Zapewnienie maksymalnej ciągłości, jakości i dostępności terenów zielonych	+	
Ochrona i odtwarzanie korytarzy/przejsć łączących enklawy przyrody	+	
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+
Niewprowadzanie nowej zabudowy na terenach zalewowych oraz wycofywanie zabudowy już istniejącej	+	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

Wyzwania wobec użytkowania terenów integracji przestrzennej w orientacji społeczno-przyrodniczo-kulturowej polityki przestrzennej regionu. Scenariusz V. Harmonijnego rozwoju

WYZWANIE	TERENY	
	transportowe	przesyłowe
Wykorzystanie procesów spontanicznej renaturalizacji w gospodarowaniu terenami zielonymi	+	
Odzyskanie zawłaszczonych obszarów wspólnej użyteczności publicznej – brzegów rzek i zbiorników wodnych	+	+

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Raport syntezujący: kluczowe wyzwania, bariery, szanse, presje, konflikty, potencjalne bariery i dźwignie rozwoju przestrzennego. Diagnoza i analiza scenariuszy, Główny Instytut Górnictwa, Katowice, marzec 2012, ss. 44-50

3 Scenariusze zmian użytkowania terenu jako podstawa budowy wizji polityki przestrzennej

3.1 Metodyczne ramy analizy

Jedną z podstaw określania wizji polityki przestrzennej stanowią scenariusze zmian użytkowania terenu.

W analizie uwzględniono pięć scenariuszy skonstruowanych w trakcie badania foresightowego. Są nimi:

- scenariusz I: globalizacji – kontynuacji trendów
- scenariusz II: zmiany paradygmatu rozwoju
- scenariusz III: dominacji sieci rozwoju
- scenariusz IV: kryzysu
- scenariusz V: harmonijnego rozwoju

Treść każdego ze scenariuszy poddano strukturalizacji wyodrębniając pięć wymiarów ich opisu:

- wymiar **behavioralny** – związany z cechami **zachowań** właściwych kluczowym uczestnikom zmian w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów,
- wymiar **funkcjonalny** – związany z dominującym **mechanizmem** leżącym u podstaw dynamiki zmian użytkowania terenu,
- wymiar **procesowy** – związany z dominującymi **procesami** determinującymi ewolucję form i intensywności użytkowania terenów,
- wymiar **rezultatowy** – związany z prognozowanymi **skutkami** tych procesów odnoszonymi do poszczególnych rodzajów, typów i form użytkowania terenów,
- wymiar **technologiczny** – związany z priorytetowymi kierunkami rozwoju innowacyjności technologicznej pozwalającej na racjonalizację użytkowania terenów.

Analiza scenariuszy pozwala na:

- określenie **typów** polityki przestrzennej właściwej w poszczególnych kontekstach scenariuszowych,
- ustalenie sposobu realizowania właściwych tej polityce **funkcji**,

- stworzenie przesłanek do określenia **treści** rekomendowanej polityki.

Definicja **typów polityki** wywiedziona być może poprzez zastosowanie dwóch kryteriów:

- kryterium wpływu zmian zachodzących w poszczególnych składowych scenariuszy na racjonalizację użytkowania terenów (zob. tabl. 3.1),
- kryterium charakteru konsekwencji w zakresie użytkowania poszczególnych rodzajów terenów przewidywanych w ramach scenariuszy (zob. tabl. 3.2).

Pierwsze z kryteriów prowadzi do formułowania hipotez na temat **przedmiotu** polityki przestrzennej i użytkowania terenów.

Zastosowanie z kolei kryterium drugiego pozwala na formułowania hipotez co do charakteru dominującej **osi** tej polityki.

W odniesieniu do wpływu wywieranego przez scenariusze na sposób realizowania podstawowych funkcji polityki uwzględnić należy następujące powiązania między składowymi scenariuszy a typami funkcji (zob. tabl. 3.3):

- zachowania – funkcja komunikacyjno-edukacyjna,
- mechanizmy – funkcja regulacyjna,
- procesy – funkcja integracyjna,
- skutki – funkcja decyzyjna,
- preferencje technologiczne – funkcja innowacyjna.

Tworzenie przesłanek do formułowania rekomendacji² konkretyzujących **treść polityki** odbywa się poprzez (zob. tabl. 3.4):

- w sferze aksjologicznej: identyfikację podmiotowych **wartości**, których realizację należy uznać za kluczową w przypadku urzeczywistnienia każdego z pięciu scenariuszy; stanowić to będzie podstawę ustalania nadrzędnej **misji** i priorytetowych **zasad**.
- w sferze substancjalnej: identyfikację przedmiotowych **zmian** kreujących obraz przyszłego użytkowania terenów; stanowić to będzie podstawę ustalania **mechanizmów i instrumentów**.

² Tworzenie rekomendacji będzie następnym etapem badania foresightowego

Tabl. 3.1. Ewaluacja kierunków zmian w składowych scenariuszy (ramy metodyczne)

TYP SCENARIUSZA	SKŁADOWE SCENARIUSZA				HIPOTEZA GENERALNEGO TYPU POLITYKI PRZESTRZENNEJ I UŻYTKOWANIA TERENÓW
	ZACHOWANIA	MECHANIZMY	PROCESY	SKUTKI	
SCENARIUSZ I					
SCENARIUSZ II					
SCENARIUSZ III					
SCENARIUSZ IV					
SCENARIUSZ V					

Źródło: opracowanie własne

Tabl. 3.2 Ewaluacja przewidywanych zmian w użytkowaniu terenów (rama metodyczna)

TYP SCENARIUSZA	RODZAJ TERENU								HIPOTEZA DOMINUJĄCEJ OSI POLITYKI PRZESTRZENNEJ I UŻYTKOWANIA TERENÓW
	TERENY PRZYRODNICZE		TERENY AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ		TERENY OSADNICTWA MIEJSKIEGO I WIEJSKIEGO		TERENY INTEGRACJI PRZESTRZENNEJ		
	ILOŚĆ	JAKOŚĆ	ILOŚĆ	JAKOŚĆ	ILOŚĆ	JAKOŚĆ	ILOŚĆ	JAKOŚĆ	
SCENARIUSZ I									
SCENARIUSZ II									
SCENARIUSZ III									
SCENARIUSZ IV									
SCENARIUSZ V									

Źródło: opracowanie własne

Tabl. 3.3. Funkcje polityki przestrzennej i użytkowania terenów a składowe scenariuszy (rama metodyczna)

SKŁADOWE SCENARIUSZA	SKŁADOWE PROCESU UCZENIA SIĘ	TYP FUNKCJI POLITYKI	IMPLIKACJE DLA POLITYKI
ZACHOWANIA	Behawioralne wzorce użytkowania terenów	KOMUNIKACYJNO – EDUKACYJNA	Pola i sposoby przełamywania oporów przed wprowadzaniem zmian sposobów użytkowania terenów
MECHANIZMY	Możliwości zmiany sposobu osiągnięcia celów użytkowania terenów	REGULACYJNA	Sposoby interwencji władzy publicznej kreujące racjonalne ekonomicznie użytkowanie terenów
PROCESY	Długookresowe tendencje dominujące w użytkowaniu terenów	INTEGRACYJNA	Ustalanie kryteriów spójności terytorialnej, społecznej i ekonomicznej oraz równowagi w użytkowaniu terenów
SKUTKI	Rozpoznanie dysfunkcjonalności i nierównowag w użytkowaniu terenów	DECYZYJNA	Wybór instrumentów usuwania zawodności mechanizmów rynkowych i niesprawności władzy
PREFERENCJE TECHNOLOGICZNE	Warunki zmiany inicjalnego stanu w użytkowaniu terenów	INNOWACYJNA	Ustalenie kryteriów racjonalności technologicznej w kształtowaniu użytkowania terenów

Źródło: opracowanie własne

Tabl. 3.4 Struktura rekomendacji dla polityki zrównoważonego użytkowania terenów w województwie śląskim: wymiar scenariuszowy (rama metodyczna)

SCENARIUSZE	SKŁADOWE POLITYKI PRZESTRZENNEJ			
	MISJA	ZASADY	MECHANIZMY	INSTRUMENTY
SCENARIUSZ I				
SCENARIUSZ II				
SCENARIUSZ III				
SCENARIUSZ IV				
SCENARIUSZ V				

Źródło: opracowanie własne

3.2 Scenariuszowe podstawy tworzenia wizji polityki przestrzennej województwa śląskiego

W opracowaniu wykorzystano roboczy zapis scenariuszy zmian użytkowania terenu w województwie śląskim³.

Treść scenariuszy zmodyfikowano i uporządkowano wprowadzając pięć wymiarów (składowych):

- wymiar zachowań,
- wymiar mechanizmów,
- wymiar procesów,
- wymiar skutków,
- preferencji technologicznych.

W wymiarze pierwszym uwzględniono podstawowe cechy zachowań uczestników procesu użytkowania terenów.

W wymiarze drugim wzięto pod uwagę dominujące mechanizmy zmiany form użytkowania terenów.

W wymiarze trzecim zidentyfikowano dominujące, długookresowe tendencje kształtujące użytkowanie terenów.

W wymiarze czwartym sformułowano oceny zmian przewidywanych w sferze użytkowania terenów.

Skutki te zostały rozpisane na cztery podstawowe rodzaje użytkowania terenu, tj.:

- tereny naturalne,
- tereny aktywności ekonomicznej,
- tereny osadnictwa miejskiego i wiejskiego,
- tereny integracji przestrzennej.

W wymiarze piątym określono determinowane sytuacyjnie typy innowacji technologicznych pozwalających na pozytywne zmiany w użytkowaniu terenów.

³ „Scenariusze zmian użytkowania terenu w województwie śląskim”, w: „Wyzwania zrównoważonego użytkowania terenu na przykładzie województwa śląskiego – scenariusze 2050”, Gliwice, listopad 2011

Tabl. 3.5. Scenariusz I: Globalizacji - kontynuacji trendów

SKŁADOWE SCENARIUSZA	ELEMENTY SCENARIUSZA	
ZACHOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> Decentralizacja – spłaszczenie struktury władztwa w sferze zagospodarowania przestrzennego wyrażające się dużą decyzyjnością gmin i ograniczeniem decyzyjności samorządu województwa Partykularyzm władania terenami i dominacja konkurencji rynkowej nad współpracą w wyborze form zagospodarowania terenu Reaktywność – dominacja systemów finansowych (pieniężnych) w zmianie form użytkowania terenu Inkrementalizm – sytuacyjne kształtowanie zmian w użytkowaniu terenów w zależności od stanowienia i interpretacji prawa o zagospodarowaniu przestrzennym i użytkowaniu terenów 	
MECHANIZM	<ul style="list-style-type: none"> Ograniczanie roli mechanizmu planistyczno – regulacyjnego na rzecz indywidualizacji decyzji o wyborze form zagospodarowania i użytkowania terenu skoncentrowanych w gremiach decyzyjnych poziomu lokalnego 	
PROCESY	<ul style="list-style-type: none"> Postępująca rezydencjalizacja terenów Rozwój sieci transportowych i komunikacyjnych Nasilająca się antropopresja 	
SKUTKI	Tereny przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> Redukcja powierzchni terenów przyrodniczych Degradacja terenów i walorów przyrodniczych Synantropizacja siedlisk przyrodniczych Fragmentacja systemów i siedlisk przyrodniczych
	Tereny aktywności ekonomicznej	<ul style="list-style-type: none"> Redukcja powierzchni i wzrost efektywności użytkowania terenów przemysłowo-owocowych Przyrost terenów zdegradowanych oraz poprzemysłowo-owocowych
	Tereny osadnictwa miejskiego i wiejskiego	<ul style="list-style-type: none"> Spadek jakości technicznej i atrakcyjności terenów zabudowanych, w szczególności centrów i śródmieść miejskich Luka między możliwościami inwestycyjnymi a podażą terenów budowlanych Duża presja na tereny o słabym wyposażeniu w infrastrukturę techniczną
	Tereny integracji przestrzennej	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost powierzchni terenów infrastruktury technicznej
PREFERENCJE TECHNOLOGICZNE	Rosnący wpływ nowoczesnych technologii na zmiany form użytkowania przestrzeni, szczególnie w budownictwie mieszkaniowym i przemysłowo-owocowym oraz infrastrukturze ochrony środowiska	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Scenariusze zmian użytkowania terenu w województwie śląskim”, w: „Wyzwania zrównoważonego użytkowania terenu na przykładzie województwa śląskiego – scenariusze 2050”, Gliwice, listopad 2011

Tabl. 3.6. Scenariusz II: Zmiany paradygmatu rozwoju

SKŁADOWE SCENARIUSZA	ELEMENTY SCENARIUSZA	
ZACHOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • Proekologiczne redefiniowanie rozwoju i jakości życia • Nasilające się preferencje aktywnego spędzania czasu wolnego w warunkach podwyższonego standardu usług sportowo - rekreacyjnych • Wzrost znaczenia czynników pozaekonomicznych w procesach decyzyjnych • Dominacja myślenia wspólnotowego nad partykularyzmem 	
MECHANIZMY	<ul style="list-style-type: none"> • Przywracanie znaczenia mechanizmu planistyczno – regulacyjnego zorientowanego na zachowanie i powiększanie bioróżnorodności terenów 	
PROCESY	<ul style="list-style-type: none"> • Renaturalizacja, renowacja i pielęgnacja terenów zielonych i zakomponowanych • Przechodzenia od wielkotowarowej gospodarki rolnej do indywidualnego, drobnego rolnictwa ekologicznego o wzrastającym poziomie efektywności ekonomicznej • Odejście od wielkich centrów handlowych na rzecz drobnego handlu bazarowego • Rezydencjalizacja terenów atrakcyjnych dla rekreacji i turystyki • Ekorozwój sieci transportowych i komunikacyjnych 	
SKUTKI	Tereny przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost powierzchni terenów aktywnych biologicznie • Wzrost powierzchni terenów zalesionych i zadrzewionych • Przyrost terenów infrastruktury przeciwpowodziowej • Synantropizacja siedlisk przyrodniczych
	Tereny aktywności ekonomicznej	<ul style="list-style-type: none"> • Wyraźne ograniczenie powierzchni terenów o funkcji gospodarczej, w szczególności przemysłowej (w tym wydobywczej) • Wzrost powierzchni terenów rolnych
	Tereny osadnictwa miejskiego i wiejskiego	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie powierzchni zajmowanych przez działalności usługowe • Przyrost terenów rekreacyjno – sportowych o dużym stopniu dostępności • Rozwój terenów o wysokich walorach kulturowych i usług użyteczności publicznej
	Tereny integracji przestrzennej	<ul style="list-style-type: none"> • Odejście od systemów magistralnych na rzecz małoskalowych, rozproszonych systemów sieciowych i gniazdowych
PREFERENCJE TECHNOLOGICZNE	Rosnąca skala zastosowań i wpływu biotechnologii w ekologizacji form użytkowania terenu	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Scenariusze zmian użytkowania terenu w województwie śląskim”, w: „Wyzwania zrównoważonego użytkowania terenu na przykładzie województwa śląskiego – scenariusze 2050”, Gliwice, listopad 2011

Tabl. 3.7. Scenariusz III: Dominacji sieci rozwoju

SKŁADOWE SCENARIUSZA	ELEMENTY SCENARIUSZA	
ZACHOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost społecznej akceptacji wzorców zachowań w sferze użytkowania przestrzeni Rosnąca rola porozumień międzysąsiedzkich w wyborze form użytkowania terenów 	
MECHANIZM	<ul style="list-style-type: none"> Silnie zorientowany na cenę sąsiedztwa (<i>neighbouring price</i>) mechanizm rynkowy służący ciągłemu podnoszeniu wartości terenów Dominacja interwencjonizmu i sterowania procesami urbanizacji 	
PROCESY	<ul style="list-style-type: none"> Metropolizacja regionu i wzrost jego uczestnictwa w sieciach metropolii i rozwoju globalnym Renowacja terenów zielonych i zakomponowanych Renaturalizacja obszarów systemów rzecznych Rezydencjalizacja terenów atrakcyjnych dla rekreacji i turystyki Przywracanie wartości zamieszkania w centrach miast metropolitalnych (wzrost rezydencjalnej elitarności przestrzeni centralnych) Rozwój metropolitalnych sieci transportowych i komunikacyjnych 	
SKUTKI	Tereny przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> Zahamowanie przyrostu powierzchni terenów zieleni i terenów czynnych biologicznie z jednoczesną poprawą ich jakości Wzmocnienie pasmowego charakteru terenów zieleni oraz zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych, w tym powstrzymanie fragmentacji terenów zieleni, rolnych i zurbanizowanych Redukcja powierzchni terenów leśnych Spadek biologicznej różnorodności ekosystemów leśnych Synantropizacja siedlisk przyrodniczych Nieznaczny przyrost terenów infrastruktury powodziowej
	Tereny aktywności ekonomicznej	<ul style="list-style-type: none"> Kurczenie się powierzchni zajmowanej przez kopalnie i firmy otoczenia górnictwa Niewielki przyrost powierzchni terenów przemysłowo-usługowych oraz handlowych i usługowych Koncentracja nowych funkcji przemysłowo-usługowych oraz handlowych i usługowych w ściśle określonych strefach determinowanych dostępnością komunikacyjną
	Tereny osadnictwa miejskiego i wiejskiego	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost jakości terenów zurbanizowanych wynikający z wyższego poziomu specjalizacji i dywersyfikacji działalności gospodarczej Przyrost powierzchni terenów o funkcji mieszkaniowej niekolizyjny wobec terenów rolniczych Znaczący przyrost nowych terenów rekreacyjnych i turystyczno – sportowych oraz wzrost intensywności wykorzystywania terenów istniejących
	Tereny integracji przestrzennej	<ul style="list-style-type: none"> Radykalny przyrost nowych terenów infrastruktury technicznej
PREFERENCJE TECHNOLOGICZNE	Rozwój technologii budowy inteligentnych dzielnic miast na obszarach metropolitalnych	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Scenariusze zmian użytkowania terenu w województwie śląskim”, w: „Wyzwania zrównoważonego użytkowania terenu na przykładzie województwa śląskiego – scenariusze 2050”, Gliwice, listopad 2011

Tabl. 3.8. Scenariusz IV: Kryzysu

SKŁADOWE SCENARIUSZA	ELEMENTY SCENARIUSZA	
ZACHOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • Orientacja na zaspokojenie potrzeb elementarnych w warunkach samowystarczalności • Wymuszona ekologizacja użytkowania terenów • E+odus ludności z obszarów zagrożeń ekonomicznych, społecznych i środowiskowych 	
MECHANIZM	<ul style="list-style-type: none"> • Nawiązywanie trwałych, pozaekonomicznych więzi między podmiotami użytkującymi tereny (mechanizm eliminacji negatywnych efektów zewnętrznych) 	
PROCESY	<ul style="list-style-type: none"> • Rozprzestrzenianie się zabudowy mieszkaniowej na tereny odrolnione i odlesione • Wzrost koncentracji ludności na obszarach wiejskich 	
SKUTKI	Tereny przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • Redukcja powierzchni terenów zielonych • Degradacja walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów zielonych, wód i gruntów • Kurczenie się i spadek biologicznej różnorodności ekosystemów leśnych • Fragmentacja i synantropizacja systemów i siedlisk przyrodniczych • Wtórna sukcesja przyrodnicza terenów
	Tereny aktywności ekonomicznej	<ul style="list-style-type: none"> • Kurczenie się powierzchni zajmowanej przez kopalnie i firmy otoczenia górnictwa • Przyrost terenów poprzemysłowych oraz innych terenów wymagających rewitalizacji oraz rekultywacji i rehabilitacji • Spadek jakości terenów zabudowanych i rolnych
	Tereny osadnictwa miejskiego i wiejskiego	<ul style="list-style-type: none"> • Brak lokalizacji nowych funkcji na terenach uwolnionych z zainwestowania • Spadek powierzchni terenów wykorzystywanych na funkcje turystyczne i sportowo – rekreacyjne • Spadek ilości i jakości terenów o wysokich wartościach kultury oraz usług użyteczności publicznej
	Tereny integracji przestrzennej	<ul style="list-style-type: none"> • Zanik długodystansowej komunikacji i przesyłu energii
PREFERENCJE TECHNOLOGICZNE	Rozwój technologii zorientowanych na samowystarczalność energetyczną z alternatywnych wobec węgla i rozproszonych źródeł energii	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Scenariusze zmian użytkowania terenu w województwie śląskim”, w: „Wyzwania zrównoważonego użytkowania terenu na przykładzie województwa śląskiego – scenariusze 2050”, Gliwice, listopad 2011

Tabl. 3.9 Scenariusz V: Harmonijnego rozwoju

SKŁADOWE SCENARIUSZA	ELEMENTY SCENARIUSZA	
ZACHOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> Aksjologizacja zachowań w wyborze form użytkowania terenów Reorientacja wyborów publicznych na osiąganie spójności terytorialnej Zwiększony poziom akceptacji dla zmian 	
MECHANIZM	<ul style="list-style-type: none"> Mechanizm rynkowy realokujący zasoby i nadwyżki na inteligentne systemy zrównoważonego użytkowania terenów 	
PROCESY	<ul style="list-style-type: none"> Pielęgnacja i renowacja terenów zielonych i zakomponowanych Renaturalizacja obszarów systemów rzecznych Rozprzestrzenianie się niskoemisyjnej zabudowy mieszkaniowej na tereny odrodlone i odlesione Rezydencjalizacja terenów atrakcyjnych dla rekreacji i turystyki Rozwój inteligentnych sieci transportowych i komunikacyjnych 	
SKUTKI	Tereny przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> Przestrzenna i funkcjonalna ciągłość terenów zieleni tworzących układy ESOCH Przyrost terenów zalesionych i zadrzewionych, także w strefach bezpośredniego sąsiedztwa z terenami zurbanizowanymi Synantropizacja siedlisk przyrodniczych Przyrost terenów ochrony przeciwpowodziowej
	Tereny aktywności ekonomicznej	<ul style="list-style-type: none"> Kurczenie się powierzchni zajmowanej przez przemysłowe oraz kopalnie i firmy otoczenia górnictwa Zmniejszenie odsetka niezrekultywowanych terenów przemysłowych Stabilizacja wielkości powierzchni terenów rolnych
	Tereny osadnictwa miejskiego i wiejskiego	<ul style="list-style-type: none"> Niewielki wzrost powierzchni terenów mieszkaniowych przy dominacji rozwoju wykorzystującego tereny już zainwestowane (reurbanizacja systemu osadniczego regionu) Poprawa jakości przestrzeni zurbanizowanej Powstawanie pierścieni zieleni (<i>green belts</i>) wokół miast Wzrost ilości oraz jakości terenów o wysokich walorach kulturowych oraz usług użyteczności publicznej Rozwój terenów użytkowanych turystycznie oraz rekreacyjnie i sportowo
	Tereny integracji przestrzennej	<ul style="list-style-type: none"> Przyrost terenów infrastruktury technicznej, w tym także transportowej Redukcja wpływu systemów infrastrukturalnych na ograniczone użytkowanie terenów
PREFERENCJE TECHNOLOGICZNE	Rozwój technologii inteligentnego wzrostu ukierunkowany na wzrost efektywności użytkowania zasobów, w tym terenów	

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Scenariusze zmian użytkowania terenu w województwie śląskim”, w: „Wyzwania zrównoważonego użytkowania terenu na przykładzie województwa śląskiego – scenariusze 2050”, Gliwice, listopad 2011

3.3 Implikacje scenariuszy dla typologii polityk przestrzennych

Punktem wyjścia ustalania konsekwencji scenariuszowych jest założenie, zgodnie z którym typ polityki może być definiowany poprzez:

- Określenie podstawowego **przedmiotu** (obszaru działań) polityki.
- Określenie głównej **osi** polityki.

Podstawą formułowania hipotez na temat przedmiotu polityki jest prospektywna ocena kierunków zmian w składowych poszczególnych scenariuszy (zob. rys. 10). Podstawowym pytaniem jest tu pytanie o wpływ danej składowej kolejnych scenariuszy na racjonalizację użytkowania terenów. Udzielając odpowiedzi na to pytanie posłużyć się można notacją, zgodnie z którą:

- oznacza wpływ negatywny,
- 0 oznacza brak wpływu,
- +1 oznacza wpływ pozytywny.

Źródłem hipotez dotyczących osi polityki są prospektywne oceny przewidywanych zmian w użytkowaniu terenów (zob. tabl. 11). Oceny te odniesiono do ilościowego i jakościowego wymiaru zmian oczekiwanych w poszczególnych scenariuszach i wyrażano je w skali:

- 3 – silne zmiany negatywne,
- 2 – przeciętne zmiany negatywne,
- 1 – słabe zmiany negatywne,
- 0 – brak (neutralność) zmian,
- +1 – słabe zmiany pozytywne,
- +2 – przeciętne zmiany pozytywne,
- +3 – silne zmiany pozytywne.

Tabl. 3.10. Ewaluacja kierunków zmian w składowych scenariuszy (ocena prospektywna)

TYP SCENARIUSZA	SKŁADOWE SCENARIUSZA				HIPOTEZA PRZEDMIOTU POLITYKI PRZESTRZENNEJ I UŻYTKOWANIA TERENÓW
	ZACHOWANIA	MECHANIZMY	PROCESY	SKUTKI	
SCENARIUSZ I	-	0	-/+	-	Polityka ograniczania negatywnych skutków procesów urbanizacji regionu na terenach przyrodniczych
SCENARIUSZ II	+	0	+	+	Polityka równoważenia różnych skal użytkowania terenów
SCENARIUSZ III	+	+/-	+	+/-	Polityka metropolizacji regionu
SCENARIUSZ IV	0	0	0	-	Polityka redukcji negatywnych skutków zmian w użytkowaniu terenów
SCENARIUSZ V	+	+	+	+	Polityka wzrostu osadniczej atrakcyjności regionu

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Scenariusze zmian użytkowania terenu w województwie śląskim”, w: „Wyzwania zrównoważonego użytkowania terenu na przykładzie województwa śląskiego – scenariusze 2050”, Gliwice, listopad 2011

Tabl. 3.11. Ewaluacja przewidywanych zmian w użytkowaniu terenów (ocena prospektywna)

TYP SCENARIUSZA	RODZAJE TERENÓW								HIPOTEZA DOMINUJĄCEJ OSI POLITYKI PRZESTRZENNEJ I UŻYTKOWANIA TERENÓW
	TERENY PRZYRODNICZE		TERENY AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ		TERENY OSADNICTWA MIEJSKIEGO I WIEJSKIEGO		TERENY INTEGRACJI PRZESTRZENNEJ		
	ILOŚĆ	JAKOŚĆ	ILOŚĆ	JAKOŚĆ	ILOŚĆ	JAKOŚĆ	ILOŚĆ	JAKOŚĆ	
SCENARIUSZ I	-3	-3	+1	+1	+1	-2	-2	+1	Ekologizacja transportowej obsługi obszarów rezydencjalnych
SCENARIUSZ II	+3	+1	+2	+2	+1	+3	+1	+3	Wzmacnianie polifunkcyjności użytkowania terenów
SCENARIUSZ III	-2	-1	0	+2	+1	+3	-3	+1	Znoszenie negatywnych skutków ograniczonej użytkowania terenów zajmowanych pod inwestycje infrastruktury transportowej i przesyłowej
SCENARIUSZ IV	-3	-3	+1	-3	-2	-3	+1	+2	Ochrona terenów rolnych i leśnych
SCENARIUSZ V	+3	+3	+3	+3	+3	+3	-1	+1	Wdrażanie terenooszczędnych innowacji technologicznych w rozbudowie infrastruktury transportowej i przesyłowej

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Scenariusze zmian użytkowania terenu w województwie śląskim”, w: „Wyzwania zrównoważonego użytkowania terenu na przykładzie województwa śląskiego – scenariusze 2050”, Gliwice, listopad 2011

Tabl. 3.12. Implikacje scenariuszowe w definiowaniu typów polityki przestrzennej: podsumowanie

SCENARIUSZE	HIPOTEZY	
	PRZEDMIOT POLITYKI	OŚ POLITYKI
SCENARIUSZ I	Ograniczanie negatywnych skutków procesów urbanizacji regionu na terenach przyrodniczych	Ekologizacja transportowej obsługi obszarów rezydencjalnych
SCENARIUSZ II	Równoważenie różnych skal użytkowania terenów	Wzmacnianie polifunkcyjności użytkowania terenów
SCENARIUSZ III	Metropolizacja regionu	Znoszenie negatywnych skutków ograniczoności użytkowania terenów zajmowanych pod inwestycje infrastruktury transportowej i przesyłowej
SCENARIUSZ IV	Redukcja negatywnych skutków zmian w użytkowaniu terenów	Ochrona terenów rolnych i leśnych
SCENARIUSZ V	Wzrost osadniczej atrakcyjności regionu	Wdrażanie terenooszczędnych innowacji technologicznych w rozbudowie infrastruktury transportowej i przesyłowej

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem „Scenariusze zmian użytkowania terenu w województwie śląskim”, w: „Wyzwania zrównoważonego użytkowania terenu na przykładzie województwa śląskiego – scenariusze 2050”, Gliwice, listopad 2011